

STŘEDOMOŘSKÉ NÁMLUVY

Mikuláš Bielik

Michal

*Děkuji za spolupráci MUDr. Nesrstové,
která i se svými kolegy výrazně přispěla
zkušeností a bohatou praxí z oboru
medicíny, při tvorbě této knihy.*

*text: Mikuláš Bielik © 2012
cover: Lenka Bieliková © 2012
ISBN: 978-80-87517-46-8*

STŘEDOMOŘSKÉ NÁMLUVY

Mikuláš Bielik

1

KAVÁRNA V POSTRANNÍ ULICI

Kavárna na nábreží byla poloprázdná. Léto bylo pryč. I proto se malá společnost z Prahy chystala hledat poslední teplo roku ve Středomoří.

Muž Ivan střední, dobře urostlé postavy bývalého hokejisty, s krátkými blondatými vlasy, prozrazoval energičnost a sklon k dobrodružným činům. Nedávno se rozešel se svou přítelkyní a potřeboval se z toho dostat.

Druhý muž Pavel byl jeho nedávným obchodním partnerem. Více šedin na hlavě svědčilo o něco vyšším věku než Ivanově.

Ženská část společnosti se skládala z jedné drobné a druhé plnoštíhlé osoby. Obě byly lékařky, což naprosto kontrastovalo s jejich společníky.

Plnoštíhlá postava patřila Aleně. Měla plnou tvář, nad níž byly nahoru sčesané blondaté vlasy. Bystré modré oči prozrazovaly rychlé myšlení a rozhodnost, což byl opak druhé ženy, sedící vedle ní.

Drobná, úzká a nevýrazná tvář kolegyně Zuzany, s úzkostlivým výrazem poněkud kontrastovala s ráznými projevy kolegyně.

Hovořily o tom, jak před pár hodinami po příletu na ostrov se snažili oba pánové posuňky a nedokonalou němčinou vysvětlit recepční v hotelu, že by rádi vyměnili pokoj s okny do ne-

vzhledného okraje města za pokoj s výhledem na moře. I když nepatřili k těm, kdo potřebuje šetřit na takovou týdenní cestu a mohli mávnout rukou nad výhledem z okna, zašli na recepci. Tam však nastal problém s komunikací.

Situaci zachránila Alena s dobrou znalostí angličtiny. Pokoj se vyměnil, stejně byl hotel vzhledem k podzimnímu období více než poloprázdný. Potom vyjeli výtahem a dlouhou tichou chodbou pokrytou tlustým kobercem vešli do svých pokojů.

Na dámském pokoji se při vybalování věci odehrál zajímavý rozhovor.

„Tak, jak vidíš, všechno dobře dopadlo. Když si vzpomenu, jaký jsi měla strach z letadla...“ povzbudivým tónem začala Alena.

„Bylo to hrozné, když šlo letadlo nahoru a pak, když přistávalo.“

„I mě je to nepříjemné. Ale žaludek ti vydržel. Viděla jsi francouzské a švýcarské Alpy pod sněhem. To se ti přece líbilo. Škoda, že je neukázaly na monitorech. Tam byla jen výška, rychlost a místo, kudy jsme právě letěli.“

„Chvilími jsem si představovala, kdybychom spadli...“

„Zbytečně malování čerta na zeď. Vnímala jsi teplý vzduch, když jsme vyšli z letadla? U nás pár stupňů, tady teplo.“

„Ani nevím, jestli jsem měla letět. Maminka a tatínek jsou často nemocní, vždyť víš. Každý bydlí jinde, když se jednomu něco stane, vůbec si nepomohou,“ strachovala se Zuzana o rodiče.

„Vždyť jsi přece zajistila sestřenici, která tam bude docházet. Nemaluj zase čerta na zeď,“ odpovídala Alena.

Vzpomněla si na situaci, kdy jednou Zuzana kvůli rodičům přerušila společnou rekreaci a ukázalo se, že poplach byl tak trochu zbytečný. Mallorca není žádný konec světa, něco přes dvě hodiny letu, doufám, že nezačne jančit s předčasným odletem... Taková bezohlednost odjet na týden k moři... Možná bude muset prosít o odpuštění, že sem jela...

„Když já se stejně nemůžu dlouho koupat v moři. Určitě je už voda studená.“

„Já také ne. Měla jsem chřipku a byla jsem na antibiotikách. Budeme se procházet po městě, nebo jeho okolí. Všimla sis, jak je

tu teplo, zatímco u nás je nevlídno. Tady kvetou růže i oleandry, no prostě krása...”

„Kdo ví, jaké bude jídlo. Znáš moje zažívání.”

„Tak dáme pozor, abychom si vybraly dietní.”

„A co bude večer? Víš, že alkohol nepiji.”

„Já také ne. Dáme si tak maximálně dvě deci červeného, zde je určitě výborné, a budeme si vařit čaj na pokoji. Vždyť jsem vzala varnou konvici,” řekla Alena.

„A co ti dva. Já je pořádně neznám. V mikrobuse po cestě z letiště jsme se moc nebavily. Koukaly jsme se, kam jedeme, hádaly, jak dlouho bude cesta trvat. Jak dlouho se znáš s tím Pavlem?”

„Necelý rok. Ani já nevím, co si mám o něm myslet. Je dost variabilní. Někdy zábavný, vtipný, jindy ironický a nevrlý. Jako žena, když má první dny menstruaci. Byla jsem s ním u něho na chalupě kousek od Prahy. Nevím, jestli je schopen hlubších citů, ale chtěla bych mu porozumět...”

Aha. On je v tom nějaký zádrhel. Vlastně jsem zde i proto, abych to pomohla rozplést, pomyslela si Zuzana. Pochopila ale, že nejlíp je o tom nemluvit a nerozebírat to. Už je stejně pozdě, když už je na ostrově. Nezbyvá než to překousnout.

Alena pokračovala s lehkým smíchem:

„Oba jsou volní, bude nám s nimi lépe. Kdyby něco, nenecháme si pokazit pár krásných dnů, které si zasloužíme. Všimla sis, že v hotelu jsme jediní Češi? Jinak Němci a zaslechla jsem i anglický pár.”

„Nejsou oba hloupí?”

„To ne. Kdyby byli, nebyly bychom tady s nimi. Ale říkat jim to nebudeme. Žili v jiném světě než my. Rozdíl mezi nimi je, že jeden má pracovní povinnosti, druhý už ne.”

V tom už někdo klepal na dveře.

„Tak vás dámy zdravíme. Sejdeme dolů, ne? Děkujeme za pomoc. Pokoj máme hezký. Líná huba, holé neštěstí, škoda, že huba nemluví potřebným jazykem, zmobilizoval jsem svou znalost němčiny, ale nestačilo to,” vysvětloval Pavel směrem k Aleně.

„Musím s angličtinou vystupovat na různých kongresech, takže jsem se naučila,” prohodila Alena lehce.

Sjeli výtahem dolů. Před hotelovým vchodem nebylo jasné, kde je centrum, kam mají jít, napravo, nalevo, nebo přímo. Zvolili směr, kde to vypadalo výstavnější. Ale stejně už byl večer, moc toho neuvidí. Ivan si nenápadně prohlížel vzhled obou žen a porovnával. Alenu, která byla pořád v modrých džínách se Zuzanou v plandavých nevzhledných kalhotách. Pavel si toho nevšímal, Alenu snad jinak oblečenou skoro neviděl. Všichni cítili zvědavost, ale bezcílné bloudění je přestalo bavit. Zuzanu zaujaly okrasné zahrádky u vil. Zastavovali se u zamřížovaných plotů a dívali se s ní na dobře udržované záhonky, trávníky, popínavé rostliny, kytky, keře a stromy. Ale po chvíli chození po ulicích zastavěných hotely a výstavnými vilami toho měli dost. Téměř nikdo kolem nich nechodil, jen tu a tam projelo auto, pouliční ruch žádný. Jen v málo vilách se svítilo. Drahé nemovitosti zřejmě patří cizincům a ti už odjeli. Zamířili do kavárny poblíž jejích hotelu. Bylo zřejmé, že místo, kde se nacházejí, centrum není. Ale dnes už ho hledat nebudou, už nikam dál nepůjdou. Tohle jim zatím bude stačit.

Když usedli, Ivan listoval v nabídce kavárny. Zdálo se, že přemýšlí.

„Na co myslíš?“ zeptal se Pavel.

„Mám problém, zda mám začínat s pivem, nebo vínem.“

„Abys svým traumatem nenakazil i mne,“ obával se Pavel.

„Vy nevíte co trauma je,“ s jistou dávkou nadřazenosti pronesla Alena, která pořád nosila v hlavě příběhy svých pacientů a ráda je sdělovala.

„Jak to, že nevíme?“

„Léčila jsem kluka, kterého se pokusila zavraždit vlastní matka kvůli tomu, že se otec kluka chtěl s ní rozvést a vzít si mladší ženu. Nechala kluka inhalovat toluen. Naštěstí se ho podařilo zachránit. Všichni tři, kluk, matka i otec prožívali trauma a ne to, co prožíváte vy, když se chcete nalévat pivem.“

„Co máš proti nám, kteří pijeme pivo? Patříme k velké pivní rodině. Ale jak je vidět, ty k naší rodině vztah nemáš,“ ohradil se Pavel se zdánlivou uražeností.

Následoval smích, který přerušila Zuzana. Ptala se příškrčeným hlasem:

„Co ta podivná matka? Jak se k tak zoufalému stavu dopracovala?“

„Nazvala jsem ji Médeou podle postavy z řecké mytologie, v níž známé Euripidovo drama uvádí závěr ságy o Argonautech. Médein manžel Jason zapomene, že jen s pomocí své ženy získal zlaté rouno. Jeho láska k ní ochladne, opustí ji a chce se znovu oženit. Médea se pomstila tím, že zavraždila jejich společné děti. Udělala to z velkého zklamání v lásce. I tato moje Médea měla už dvě děti z předešlých vztahů, ale tohoto posledního muže, tátu nejmladšího dítěte, měla moc ráda. Nemohla se proto vyrovnat s tím, že ji opustil kvůli mladší ženě. Chtěla se mu pomstít tím, že zemřou ona i chlapec a nebude se tak o něj s nikým dělit. Nakonec to dopadlo dobře. Oba se uzdravili, ale matka skončila ve vězení. Byla jsem u soudního jednání a bylo to kruté...”

„Zdá se, že svůj start do života zahájila poněkud překotně, až si posléze přivodila trauma,“ komentoval Pavel.

„Já jsem také prožíval trauma, když mi finanční úřad zablokoval moje účty v bance. Málem jsem tenkrát zkrachoval,“ zavzpomínal si Ivan.

„No dobře,“ souhlasila Alena a pokračovala smířlivým tónem:

„I vy, jako ta moje Médea, kluk i muž jste zřejmě prožívali extrémní emoční událost.“

Pavel ironicky zasáhl: „No vidíš, byl jsi našťvaný kvůli extrémní emoční události a ani jsi o tom nevěděl. Akorát tě nelikvidovala matka, ale finanční úřad. Ten ale na rozdíl od matky neskončil ve vězení.“

Pavel něco o tom jeho případu s úřadem věděl. Ivan mu svého času o té špatné zkušenosti vyprávěl. Byl uznalý k tomu, že Ivan projevil v tom sporu trpělivost a vytrvalost. Ukázal, že není žádný slaboch. Horší byl případ rozchodu Ivana s přítelkyní. Připravila ho o dost velké peníze. Věděl, že Ivan sem jel i proto, aby nemusel na bývalou přítelkyni a na to, co mu provedla, příliš myslet.

Pro Alenu ale takové líčení znělo jako zlehčující komentář k těžkému případu, který kdysi pracně řešila. Zareagovala kritickým pokyvováním hlavy a dalším vysvětlením:

„Chlapec byl podroben dlouhodobé terapii a péči otce a nové matky se z toho dostal,“ zavzpomínala na někdejší případ, který řešila.

„Mne nikdo terapii nedal a ani prášky jsem nedostal,“ postěžoval si Ivan.

„Ale zase díky tomu ses zocelil a už víš, jak na ten finanční úřad vyvrát, aby tě příště netraumatizoval,“ pronesl Pavel se zdánlivým pocitem chápavosti.

„Někdy jsem už i trochu vyčerpaná neustálým řešením různých problémových událostí. Budu ráda, až půjdu do důchodu,“ prohlásila Alena.

„Nebude ti chybět práce třeba z důsledků činnosti různých psychopatů a pedofilů?“ s předstíranou starostlivostí se zeptal Pavel.

„Ani ne,“ odpověděla Alena tónem, který prozrazoval, že prokoukla zdánlivě dojemnou starostlivost Pavla o její další životní náplň.

„Ale přece, někdy v budoucnu, při čtení novin, až někdo skočí z okna, a přesto se nezabije, by u tebe mohl vyvolat pocit, že by z toho pro tebe koukala několikatýdenní terapeutická práce,“ zapochyboval Pavel.

„Víš, přála bych ti s těmi dětmi a jejich rodinami alespoň chvíli pracovat. Mluvil bys určitě jinak“.

„Jo. Ale i tak. Znovu přijde snaha po zviditelnění, po sebe-realizaci, ale už to třeba nepůjde. Budete alespoň dělat na nějaký částečný úvazek?“ zeptal se Ivan.

Chtěl ještě něco dodat, ale vyrušila ho servírka. Počáteční trauma z volby nápojů bylo překonáno, když si pánové objednali pivo a dámy své sklenky vína. Když servírka odešla Alena se vrátila k svému pracovnímu tématu. Kdysi se jí přímo týkal a byl pro ni důležitý.

„Dejte pokoj se zviditelňováním. Abyste nedopadli jako někteří moji klienti v praxi. Měla jsem pár případů matek, které různými způsoby, léky, injekcemi, poškozovaly své děti jen proto, aby vyhledávaly s dítětem zdravotnickou péči. Co dá práce přijít na to, co vlastně těm dětem je. A to všechno kvůli tomu, aby matky byly ve styku se zdravotníky, aby vzbudily jejich pozor-

nost. Ony chtějí být v neustálé péči lékařů, s dítětem v nemocnici. Ale neustálé vyvolávání chorobného stavu ohrožuje dítě na životě a může mít za následek i jeho smrt. Odborně se tomu říká Munchhausenův syndrom by proxy. Jeden takový náš případ z kliniky byl i v televizi. Tehdy matka, ani její rodina neprohlédla, co vlastně matka prováděla dítěti a hovořili o nás jako o bílé mafii, která chce škodit... Je to někdy těžké, a já už se těším, jak budu vylepšovat a zvelebovat mou chaloupku u Prahy.“

„Netušil jsem, že se ve světě vyskytuje Hérostratos v sukních v takové podobě,“ pronesl Pavel s nepředstíraným údivem, možná až s přehnaným přirovnáním.

Na Ivanovi bylo také vidět, že je překvapen, jak někdo může chodit po doktorech s cílem, aby se o něm mluvilo, aby byl viditelný

„Hérostratos zapálil chrám, aby se stal slavný. Je to něco jiného, než poškozovat své děti kvůli svému věhlasu, a přece se to děje. Ale dobře si pamatuji, že jsi vyprávěla kvůli svému zviditelnění a výhodám i případy, kdy i děti, jako mladé dívky, jsou schopny udělat ledacos. Třeba vlézt do postele k někomu, kdo je slavný, bohatý, což jím může někdy pomoci ke slávě. Mnohdy se to děje i s vědomím jejích matek. Pak se k tobě některé dostanou jako pacientky, nebo třeba jako k soudnímu znalci stanovenému pro ten případ,“ poznamenala Zuzana.

„Nemůžu prozrazovat všechno o svých pacientech nebo klientech... To vy v tom vašem byznysu se s něčím takovým neseťkáte,“ konstatovala Alena s trochu sebevědomým podtónem, ve kterém byla jistá dávka povznesenosti.

Myslí si, že to co dělá ona, je důležitější než to, co děláme my, pomyslel si Pavel. Neuvědomuje si, že ten samý člověk je pro někoho chytrý a důležitý, pro někoho ne. Řekl s chladným podtónem:

„To víš. Nemáme tvé zkušenosti, a proto tápeme. Je pravda, že jsme působili jinde a jinak, ale to neznamená, že jsme byli odtrženi od světa. Setkáváme se, lépe řečeno, abych mluvil o sobě, setkával jsem se s jinými druhy abnormálností než vy obě.“

„Například?“

„Kdybych uváděl příklady, jak lidé ve snaze získat zakázku uzavírají smlouvy a dopředu vědí, že třeba nezaplatí svým subdodavatelům, nepřesvědčil bych vás. Protože, co jsou peníze z vašeho pohledu ve srovnání s lidským životem a zdravím,“ řekl zdánlivě lehkovážným tónem Pavel a pokrčil rameny.

Alena pochopila, že její hlediska u tohoto stolu s výhledem na moře jsou sice zajímavá, ale sdílet je tihle muži nebudou. Květnaté komentáře opírající se o její praxi by považovali za povznesené a narazily by v tuto chvíli na zeď. Bylo třeba přeladit téma. Protože se nacházeli na ostrově patřícímu Španělsku, začala Alena probírat Španělsko. Trochu zasněně začala s Andalusií, která se jí před pár lety zalíbila. Popisovala, co viděla v Granadě, Seville, Malaze a Cordobě. Pokračovala o Alhambře, sevillské věži bez schodů, vzpomněla na Picassův dům v Malaze, velkou mešitu v Cordobě. Přešla na katalánskou Barcelonu, kde se křižují lodní linky. Taky do Madridu, na královský zámek Escorial. Zaskočila na Gibraltar, kde jsou tunely, vojenská zařízení a opice, které kdeco turistům ukradnou, zejména fotoaparáty.

Bylo vidět, že Alena je zvyklá hodně povídat. Na rozdíl od Zuzany, která se doposud skoro neprojevila.

Je trochu rezervovaná, ale to možná tím, že nás dobře nezná, mysleli si Ivan i Pavel.

V tom servírka přinesla objednané pivo a víno.

Ivan se vydatně napil, přehodil nohu přes nohu a zavzpomínal na Itálii, kam jezdil ještě se svou přítelkyní svým terénním autem na dovolenou. Ivan nebyl žádný romantik. Více než příroda a památky ho zajímalo to, co se tam staví, kolik stavebních jeřábů se tyčí k obloze. Nepřipadalo mu, že by tam byl nějak zvlášť velký investiční boom.

Když zmlkl, vystřídal ho Pavel. Ten se ve svém vyprávění neomezil jen na Itálii, ale inspiroval se hned celým Středomořím. Dělal to z odlišného hlediska než prezentovala Alena. Komentoval celkové uspořádání společnosti v tomto koutu světa:

„Západní Středozeří je odlišné od východního. Dělítko je Itálie, která je svým západním pobřežím v západním Středozeří a s východním pobřežím je ve východním Středozeří. Severní Itálie byla dlouho nejbohatší částí Evropy i přesto, že boje mezi

italskými republikami a italskými princátky byly hodně nevybíravé. Italská Sicílie a Malta zase chránily západní středozemí před Osmanskou říší, tedy před východní mocí.“

Ukázalo se, že v Itálii byli vlastně všichni, dokonce i Zuzana.

„Ale civilizace vznikla ve východním Středomoří. Je tam víc starověkých památek, dokonce víc než v Itálii, “vmísila se konečně Zuzana.

Usoudila, že nebylo by dobře, aby vypadala jako ten, kdo chce jen poslouchat. Zatím celou dobu pozorovala Alenu a oba společníky. Alena jí vlastně naznačila, že s Pavlem měla nějaké pletky. Teď z chování obou vycítila, že pletka znamená víc pro Alenu než pro Pavla. Zdálo se, že pro něho to byla spíš nějaká epizoda. Nebo ne? To se uvidí. Alena by zřejmě chtěla, aby to epizoda nebyla. Pavel byl v tomto ohledu záhadou. Zuzanu znovu napadlo, že Alena jí vlastně zde potřebuje jako křoví. Sama s Pavlem by sem nejela. Kdo ví, zda z obavy, že by to znamenalo konec, nebo i proto, že Pavel by s ní ani nejel...

Pavel zareagoval na Zuzaninu poznámku:

„To jo. Ale svět novodobých financí zavládl v západní části Středozemí, pravda, s výjimkou Benátek. Andaluská Sevilla na jednom konci, italský Janov a Benátky na druhém konci Středozemí určovaly běh světa až do doby, kdy se finance z Janova, Benátek a Sevilly přestěhovaly na sever Evropy. Itálie byla rozdrobená jako Německo v rámci svaté říše římského národa německého. Stejně tak na tom byly i jednotlivé italské státy. Potácely se jako rákos ve větru. Některé, jako bohatý Janov, se občas přidaly ke Španělsku, jinde a jindy k Francii. Italové, na rozdíl od Španělska, neměli zcentralizované finance, stejně jako Němci. Nebyl tam nikdo, kdo by něco centrálně zkoordinoval. Co na tom, že byli výborní obchodníci a bankéři. Velmocenskou politiku vést nemohli. Španělé měli spoustu peněz, ale moc jim na rozdíl od Italů nerozuměli.“

Reakce Pavla prozrazovala poněkud zúžený zájem o finanční svět. Je poněkud jednostranný, ale zatím ho nechá běžet v této koleji, soudila Alena a poznamenala:

„Ale vládli jim Habsburkové, stejně jako nám,“ poznamenala Alena.

„Co Francouzi?“ prohodil Ivan k jeho výkladu klidným, trochu lhostejným hlasem.

„Francie nikdy nebyla finančním centrem a nikdy nebude. Je zaměřená jinak, než na akumulaci kapitálu. Ne že by Francouzi neměli nápady a představy, ty mají a dokonce velkorysé. Ale, kdo je bude financovat, když hrozí, že by se při tom finance znehodnotily. V Itálii vzniklo účetnictví, objevili pohled na majetek jako na aktiva a pasíva a sledoval se tok peněz,“ řekl Pavel s vědomím, že toho namluvil až až.

Zase jsem si pustil hubu na špacír, vyčítal si v duchu a pozoroval, zda ostatní to vnímají stejně. Zdálo se, že tak hrozné to není.

„Jak je vidět, středomořské vazby nejsou jednoduché,“ poznamenala znovu Zuzana.

Všimla si reakcí Ivana a usoudila, že je technicky založený dravec, žádný intelektuál.

Alena si nahlas vzpomněla na své cesty: „Ze Středomoří znám nejvíc Jugoslávii. Jezdila jsem tam už se svým mužem. Dcera byla ještě malá a hlídala ji babička. Například Dubrovník je nádherné město. V Jugoslávii jsou milí lidé, pokud se člověk nad ně nepovyšuje, jsou příjemní a přátelští.“

„Že by uměli i válčit v přátelském duchu?“ neudržel se Pavel ironickou poznámkou.

Balkán, stejně jako středovýchodní Evropa byly a jsou venkovem Evropy, myslel si.

Alena zvažněla a začala vyprávět: „I na to mám jeden zážitek. V době války přišla za mnou babička se svou vnučkou. Její dcera se vdala do Jugoslávie myslím, že do Daruvaru. Ta dívka zažila nálety, viděla zastřelené a zraněné lidi. Viděla a vzpomínala, jak zraněnou matku odvázejí sanitkou. Její otec zahynul, viděla hořet jejich dům. Policie ji dostala do organizace, která pomáhala dětem z války. Když potom v Praze slyšela například ránu z výfuku auta, nebo když kluci měli bouchací kuličky, tak se hned skrčila, třeba i na ulici a znovu prožívala svou starou, velmi náročnou situaci. Léčila jsem ji u nás z té posttraumatické stresové situace. Trvalo to několik měsíců. I dnes je otázka, co zůstane z toho jejího zážitku do konce jejího života.“

„I tohle patří ke Středomoří, nejen tyhle poklidné Baleáry. Jugoslávci, především Srbové, ve všech válkách dvacátého století válčili o sto šest. Až je nakonec porazili sousední Chorvati. Podařilo se jim zastavit přerozdělování jugoslávských příjmů. Zřejmě srbské iluze přivedly Srby k hlubokému zklamání,“ okomentoval Pavel s ironií v hlase a s lehkou nadsázkou.

Upil ze sklenice piva a zavzpomínal:

„Znal jsem v Praze jednoho jugoslávského trhovce, který působil v Německu, konkrétně v Bavorsku. Kdysi mi umožnil poměrně rozsáhlé styky v Německu, hlavně v Mnichově. Párkrát vysvětloval etnické, náboženské a finanční třenice v Jugoslávii. Sám byl Makedonec, vždy měl po ruce nějakou mladou českou milenkou. Přesto, že česká manželka ho při rozvodu připravila o dost velké peníze.“

„No jo, majitel jugoslávského pasu byl u nás někdo. Chudí balkánci tenkrát ke štěstí přišli, zatímco od nás se tehdy štěstí poněkud odvrátilo,“ zareagoval Ivan ve vzpomínkovém duchu.

Protože nikdo nenavázal na debatu o Jugoslávii, Pavel pokračoval v líčení svého náhledu na středomořské poměry na západ od toho zaniklého státu. Zauvažoval:

„My jsme teď ve Španělsku, v zemi, která se neúčastnila druhé světové války, stačila jim občanská. Španělé mají výhodu, že nemají moc sousedů, nemuseli tolik se sousedy bojovat, aby je někdo neosvobodil. Na rozdíl od sousední Francie neměli rozporu a spojenectví s Ruskem, nebo německým světem. Dobyli Ameriku, přes Sevilu před pár set lety teklo stříbro a zlato proudem, ale doma zaznamenali jen skromné podnikatelské výsledky.“

Ivan se rozhodl, že také zasáhne se svým příspěvkem: „To Francouzi prosperovali víc. Také byli proto víc namyšlení. Znamenali víc než Španělé, nebo Italové. Ale francouzsky mluví ve světě málokdo, italsky vůbec nikdo, zatímco španělsky spousta lidí.“

„Italové ve světové válce utrpěli ztráty, nikdo jim moc po válce nepomohl, a tak byli dost dlouho chudí. Stav jejich peněženky jim moc vážnosti a úcty ve světě nezískal. Pak se to změnilo a zbohatli. Vlastně celé severní Středomoří po válce začalo bohatnout a to jižní, arabské, se začalo emancipovat. Zbavili se

Angličanů a Francouzů, ale zůstali chudí. A jak je známo, sezení bohatých s chudými u jednoho stolu se nenosí. Navíc jsou to sou-sedi s naprosto odlišnou řečí a písmem. Ale i vítězni Angličané po válce začali chudnout, což bylo pro ostatní mnohé Evropany a muslimy určité zadostiučinění. Člověka potěší, když vidí vítě-ze, jak těsně po vítězství prohrává.“

„Akorát to nejde říci oficiálně nahlas. Možná zastíraně,“ vmísil se Ivan.

„Až když francouzský de Gaull odešel a i oni se dostali do Evropské unie, přestali chudnout,“ zakončil Pavel, vybavil si v paměti svou spolupráci s Ivanem a pomyslel si:

Zastírat a zatajovat Ivan při obchodních jednáních uměl dobře, dokonce se mu to dost často vyplácelo. Má svou vlastní logiku. Kdysi ve starých časech před několika léty, připomínal mu Ivan při jednáních o nabídkách blufujícího hráče pokeru. Fakt je, že nezastíraní se vždy trestá. Proto někdy odešel z mé kanceláře s prázdnou. Avšak byl při zemi, ne jako někteří jiní, kteří si mysleli, že mají něco, co převrátí svět a ono nic. Ale i já jsem zažil sestup, dostal se do životního pozadí, ne a ne odtud odejít, až nakonec jsem rezignoval a pustil se do něčeho úplně jiného.

„Každý chvilku tahá pilku. Středomořští jugoslávští komunisté, ke kterým jsme kdysi vzhlíželi, obdivovali je, jak jsou chytří a odvážní, jak dovolují lidem cestovat a pracovat na západě. Ovšem i oni nenávratně zkolabovali, tak jako u nás. Celá Jugoslávie posloužila jako odstrašující příklad,“ dodal ještě Ivan.

„Byla jsem na Sardínii, která kdysi také, stejně jako Korsika, patřila Janovu. Ale když poslouchám tvá hodnocení, zdá se, že finance se ji nějak vyhnuly. Na Janově neboli Genově, jak jsem ho viděla, jsou někdejší bohaté finance vidět. Ty staré, v podobě paláců, ale i ty nové. Na Sardinii je honosnosti méně, zato je tam krásná divoká příroda. Ale i takové město, jako je Sassari na severu Sardínie je hezké, stojí za to ho vidět. Středověké gotické centrum, hlavní třída Via Roma, korso s obchodním centrem, náměstí s kostely. Také se tam střídali různí majitelé, Janované, Španělé, Francouzi. Na Sardínii je spousta přímořských jeskyň, megalitických staveb, pláží s tmavým pískem,“ zavzpomínala

Alena už s úsměvem na svou jinou cestou do středomořské části světa.

„Poslyš, když už jsi viděla všechna tři nejbohatší středomořská města, která kdysi ovládala obchodní svět a kudy tekly světové finance, tedy Benátky, Janov, Seville, zkus je porovnat,“ vyzval Pavel a zvědavě pohlédl na Alenu.

„Mně se zdá, že nejhonosnější jsou nejmenší Benátky. Se svým Grand kanálem a přilehlými vodními ulicemi a kanály jsou nepřekonatelné. Seville je z těchto tří měst největší, díky nové výstavbě z období světové výstavy, tedy i hodně moderní. Janov je rovněž velký, zejména přístav, ale to, co je možné vidět v menších Benátkách, to nelze vidět nikde. Ale možná někomu Benátky tak nepřipadají...“

Viděla, že ostatní čekají, že bude pokračovat, chtějí se něco dovědět. Jen Pavel poznamenal, že Benátky zbohatly díky křížovým výpravám, ale copak záleží na tom, jak zbohatly? Vzpomněla si na jinou svou cestu po Itálii a začala od něčeho jiného. Svůj výklad orientovala jinak než Pavel:

„Jeden den jsem byla i v Miláně. To je dnes hlavní město italských financí. Všichni tam pospíchali mezi bankami, ženy byly elegantně oblečené. Byla jsem tam u opery La Scala, i u ohromného kostela – Milánského dómu. Pamatuji si, jak jsme míjeli při jízdě průmyslové podniky. V ten den měl dokonce probíhat i fotbalový zápas s AC Milan.“

Zuzana poslouchala a hodnotila: Zatímco Pavel se při líčení zaměřuje na historické události a finanční souvislosti, zájem Aleny jde k popisům přírody a uměleckých památek. Je to dohromady pestré, ale i složité se v tom vyznat. Dost náročné na sledování tak různorodých věcí. Nebudu se příliš do těch líčení zapojovat, vždyť jsem toho neprocestovala tolik jako ostatní. O sobě nikdo mluvit nechce, ale je vidět, že všichni tři kdysi dělali šéfy, zatímco já nikdy. Je zajímavé, že Pavel vydržel celý život v jednom manželství. Jak se mu to podařilo?

Jako důkaz toho, co probírala Zuzana v hlavě, byla reakce Pavla a jeho checht:

„Říkáš, že umění a peníze, než se přestěhovaly z těch dvou italských měst jinak na sever, udělaly své. Ale něco, co se Italům

podařilo v benátské mořské zátocě, se v Miláně nepodařilo. Finance se přestěhovaly, ale ne natolik, aby ovládly celý obchodní svět i mimo Itálii,“

„Ten obchodní svět se příliš zvětšil. Ale dnes v Miláně mají možná starosti, když důvěra v akciové trhy silně poklesla,“ řekl Ivan, kterému nedělalo problém sledovat nit rozhovoru.

Po chvíli ještě lítostivě dodal:

„Škoda, že se ty finance nepřestěhovaly na sever k nám.“

V mysli se ale zatoulal do Říma, kde byl se svou přítelkyní na víkendovém pobytu. Právě kvůli bývalé přítelkyni nechtěl o té cestě mluvit. Tehdy tam jel jen kvůli ní. Neubránil by se zbytečnému vnitřnímu drásání. Ta vášnivka na něho ještě i dnes, po rozchodu působí. Už se s tím vyrovnal, což neznamená, že by se stal lhostejný k tomu, co se stalo. Teď o tom nebude mluvit, musel by na sebe ledacos prozrazovat...

Samotný Řím ho tehdy nijak nezaujal. Příliš mnoho ruchu v obchodech, kam musel chodit. Ztrácel tam trpělivost. Koloseum, pár honosných kostelů a staveb... Jen ten Vatikán byl zajímavý... Bylo vidět, že v Římě se architekti vyřádili. Nebyli vázání penězi. Pavel o té jeho cestě ví. Tenkrát to komentoval, že Řím, stejně jako německý Berlín je jen formálním hlavním městem. Ale obě města nejsou finančními centry svých zemí. V Itálii je, jak to říká Alena, asi Milán, v Německu Frankfurt. Pak dodal, že Řím byl kdysi něco, jako je dnes Brusel. Moc Říma se musela kdysi skřípnout, stejně tak to dopadne s Bruselem. Souhlasil s ním a tenkrát se bavili, že vždycky vznikne nějaká reformace, která všechno změní. Machiavelli také byl ze Středozemí, věděl něco o tom, jak se odhazují skrupule. Viděl to u papežů. Italové za dvě stě let po jeho smrti se od něho konečně něco přiučili a dokázali se sjednotit.

„Kousek odtud je francouzská a italská riviéra, kde je ještě pořád vidět, že Středozemí je na tepu dne. I když to znám jenom z tvého vyprávění,“ poznamenala Zuzana s pohledem nasměrovaným na Alenu.

„Žel, my Haličané tam nemáme co pohledávat,“ zasmál se Pavel.

Společníci už věděli, že Halič v poněkud zjednodušeném podání Pavla znamená území Čech, Slovenska, Polska a Maďarska

dohromady. Tedy všechno to, co leží mezi bývalým Sovětským svazem a Německem. Co na tom, že západ Sovětského svazu se proměnil na samostatnou kulhavou Ukrajinu a potácející se samostatné Bělorusko. Jen Zuzana ještě chvíli potřebovala, aby po krátkém vysvětlení strávila pojem novodobé Haliče. Pavla ještě tolik neznala. Vyslechla něco o Haliči, jejíž pravlast ležela kdysi ve východním Rakousku-Uhersku, takřka neobývaným německým etnikem. Právě to spojovalo bývalou Halič s Haličí dnešní.

„Už nezbyvá než porovnat Halič se západním Středomořím. S tím kouskem Středomoří, kde se právě nacházíme,“ zaironizovala Alena

„Jsme pro ně jakýmsi venkovem Evropy. Tady, ve středomořském Španělsku, je jedna zajímavost. Je to země, která je i dnes vůdčí silou světa mluvícího španělsky a ve které se nevykytují Židé. Španělsko je jedinou velkou zemí Evropy, kde to tak je. Narozdíl od sousední Francie. Tudíž ve zdejší televizi určitě neběží každý den nějaký pořad o Židech. Tak, jak je to například v Čechách. Hned zde máte po ruce jeden rozdíl mezi haličským a španělským světem,“ smál se Pavel.

„Před rokem jsem byl na Maltě. I ta patřila kdysi Španělsku, než ji španělský král věnoval maltézským rytířům. Spolu se Sicílií opravdu zabránili tomu, aby se muslimové dostali k italským a španělským břehům. Teď je z toho velkoprodejna angličtiny. Po odchodu rytířů byla Malta sto padesát let anglickou kolonií,“ zavzpomínal Ivan.

„Jak to tam vypadá dnes?“ zeptala se Zuzana a nesměle pohlédla na Ivana.

„Malý vysušený ostrov, ale má o něco vyšší životní úroveň než my. Rytíři na tu kamennou placku bez hor a bez lesů přinesli prachy. Vystavěli spoustu paláců, pevností, hlídkových věží a výstavných kostelů. Valletta, pevnostní hlavní město, je docela luxusní. Jako stavař musím tu práci ocenit. Kolem Valetty je shluk asi dvacítky měst, takže to vypadá, že je to jedno velké město. Jinde je to dost prázdné, bez lesů a sadů. Jen keřovité kaktusy. Kdo ví, jak ten přelidněný státeček ob stojí ve finanční krizi?“ zauvažoval Ivan.

„Takový ostrov musí být jako velká vesnice. Sáhneš na něčí prst a nevíš, odkud vyjde odezva,“ poznamenal Pavel s lehkým posměchem.

„V každé vesnici, nebo spíš městečku stojí obrovský kostel. Zřejmě tam mají jiné mravy než u nás. V Česku ve spoustě vesnic, zejména v pohraničí, kde se kostely nevyužívají a padají samy od sebe, by bylo tohle nepochopitelné,“ dělil se svými dojmy Ivan a pokrčil lhostejně rameny.

„Říkáš, že tam už dávno konvertovali k ateismu,“ zasmál se Pavel při čem změnil svou polohu, podrbal se na hlavě a zeptal se: „Zajímavé je, jak Malťané v tom horku vynalezli způsob, jak dobře žít a přitom moc v tom horku nepracovat.“

„Možná použili zdravý selský rozum a dobře využili svých výhod.“

„Jak se tam mluví?“

„Směsicí arabštiny s italštinou.“

„Takže k Arabům mají blízko. V rámci EU můžou zkřížit zájmy izraelské lobby.“

„Ne jako my, kteří jsme se pomalu stali severním Izraelem.“

„Jako izraelská gubernie mohli bychom být části Středomoří,“ chechtal se Ivan.

„Byls i někde jinde, poblíž?“ ptal se dál Pavel.

„Jel jsem na výlet na jeden den, a to na Sicílii. Tam na Etnu a také do Taorminy. Je znát, že Malťané mluví jinak než Italové. Jezdí tam hodně škodovek a jsou prý i levicově zaměřeni. I když jsou každou chvíli v kostele.“

„A co Etna? Jak jsi tam jel?“

„Brzo ráno, lodi z Valetty. Plavba trvala hodinu a půl. Jak se ukázalo, byl jsem jediný člověk z Čech ve všech třech autobusech. Přidružil jsem se k Rusům, abych něčemu, co říkal průvodce, rozuměl. Jinak na Maltu jezdí nejvíce Angličané, takže i v autobusech bylo hodně Angličanů. V těch končinách to dost kdysi ovládali, než je odtud po válce vystrnadili. Oni zase kdysi vystrnadili rytíře, pak přišla řada i na ně. Etna je hezká i tím, že je tmavá, pustá, poblíž vrcholu nic neroste, všude jsou tmavošedé lávové řeky. Je tam chladněji, v zimě se tam dokonce lyžuje a sánkuje.“

„Takže na Maltě vládne tvrdá katolická morálka?“

„Asi jo. Ale je tam rušný noční život. Děti, které se přes den učí angličtinu, večer paří o sto šest. Jak jsem slyšel, tak se tam lidi už nevracejí. Jedna cesta na Maltu úplně stačí... Ale jinak na Maltě studenti sice dovádějí, ale pro domácí jsou i rozvody zakázané.“

Alena se toho chytla a jako odbornice na lidské vztahy to začala komentovat:

„Udržovat manželství, třeba i kvůli dětem je třeba zkusit. Ukončit ho, až když je jasné, že partnerské soužití by mohlo dětskou duši devastovat. Je pravda, že děti potřebují oba rodiče. Samostatně žijící rodič – matky jsou u nás v módě, ale když dítěti styk s některým pohlavím jako vzorem chování chybí, poznamenaná je to. Ale když se nepodaří, aby rodina dobře fungovala, je pak lepší se rozvést. Setrvávat ve vztahu plném nepěkných scén jen kvůli dětem, je kontraproduktivní. I pro děti se to stane psychickým a sociálním problémem. Manželství nemusí každému vyjít, ale dětem by mělo vyjít dětství. V České republice se rozvádí každé druhé manželství. Většina těch rozvedených manželství má děti. Má-li dítě vyrůstat v rodině, kde jsou rozepře na denním pořádku, je lepší vztah ukončit.“

Pavel se vesele zachechtal a nahlas vyrukoval s pochybností: „Malfani by tě s takovým názorem jako odborníci hnali, až bys běžela do kopce jako s kopce. S takovými pravidly si běž tam odkud si přišla, tam ať si děti vychovávají rozvedené matky bez otců, řvali by za tebou. Ale možná předtím, než by tě hnali, by se ještě nezaujatě a zvědavě zeptali, jak je to s dětmi od jedné ženy, ale od různých otců. Nepochází z toho spousta ukřivdnosti na celý život? Co by jim haličská odbornice řekla o vztahu otců k různým dětem společné matky. Dovedli by tu myšlenku do konce, ale po mém, ne podle tebe. Byla bys pro ně ta, která přemýšlí hloupým způsobem.“

Pak se najednou naklonil k Aleně a spiklenecky tichým, tajemným hlasem dodal:

„Ale nic není ztraceno. Mám radu. Když tam pojeděš, nikomu to neříkej, oni na to nepřijdou.“

Všichni se zasmáli, včetně Aleny. Ale bylo vidět, že ji ta slova trochu ranila.

Taková konfrontace! I když byla zmírněna, ale zase na její úkor. Jako kdyby ona něco nepochopila, když o tom píše a mluví mnohý odborník na partnerské vztahy. Podvědomě cítila, že to, co říká, má svůj smysl. Ale copak ona nezná problémy matek samoživitelek, problémy dětí z různých manželství matek a otců, jak nevlastní děti bývají odstrkovány a vlastní děti cítí vzájemnou mstu rodičů na sobě...

Ivan ve snaze zmírnit konfrontaci, zauvažoval:

„Možná ti Malťané ani nejsou tak věřící, jak se zdá. Ale vědí, že je třeba mít své mantinely a společenství, v nějakém duchu vychovávat děti. Tohle všechno promíchají, z praktických důvodů odeženou pochybnosti a jsou ve svém náboženství zpátky.“

Mezitím se Pavel narovnal na své židli, překřížil nohy a rozhodl se s lehkým úsměvem něco prozradit z vlastních zkušeností: „I já jsem musel řešit pochybnosti. Moje manželství se kdysi zachovalo do velké míry i díky pochybnostem, i kvůli dětem. Byly s nimi problémy, žena by je nezvládala. Obětovat je? Ne. Ale teď se děti nemají rády a mně nezbyvá, než tomu jen přihlížet. Rodinné vazby jsou, jak je vidět u mě, křehká věc.“

Poslední slova už zněla znechuceně a trpce. A to se ještě přibrzdil. Nebude se bavit, jak dokážou děti docela přirozeně ignorovat své rodiče třeba tím, že je neinformují o důležitých věcech. Jak se můžou věci vymknout z rukou.

„V mé praxi jsou takové problémy s dětmi, že ty tvoje jsou procházkou v růžové zahradě,“ řekla Alena přesvědčivě.

„A co tak zkusit recept odloučení na určitou dobu, jako na zkoušku? Třeba na půl roku od sebe a pak se uvidí, pokus o něco jako je odluka?“

„Nemyslím, že by to bylo dobré. Zkusit se to někdy dá. Ale většinou dojde i potom k ukončení vztahu.“

„Je to tvůj názor, nemyslím si, že máš patent na rozum.“

Společníci nemohli nevidět, že Pavlovo jednoznačné stanovisko Alenu dráždí. Aby to Pavel rozptýlil, odešel na toaletu. Možná o tom neměl ani mluvit, ale když mluvila tak sebejistě... Jako by snědla Šalamounovo lejno, myslel si. Nějaká Alena nebude přece rozvíklávat jeho zkušenosti. Nabral je v poněkud jiném prostředí, než je získávala Alena. Nehodlá se od nich odpoutat.

Zuzana si ale možná myslí, že v jeho slovech je dávka zlomyslnosti. Zranil sebevědomí její kamarádky. Možná si myslí, že byl velmi neomalený a tvrdý. Přitom Alena, když o ní mluvila, říkala, že Zuzana je mnohdy ostatním v práci pro smích. Ale ona je novátorka, která se snaží držet krok s dobou.

Alena z toho byla mírně otrávená a myslela si: Pavel projevuje nespokojenost se svou rodinou. Ale kdyby si řádně vychovával své děti, a to i po stránce citové, nebyly by tam, kde jsou nyní. Sám se jednou přiznal, že je moc nevychoval, protože ani neví, jak se to dělá. Což je chyba. Vždyť už v raném věku děti napodobují dospělé. Potom jakmile se ocitnou ve společnosti svých vrstevníků, používají stejné modely jednání, jaké znají ze světa svých nejbližších. Tedy čím dříve si osvojí dítě pravidla, jak se chovat, být ohleduplný, tím se rychleji začlení ve společnost. Rodiče by se měli k sobě chovat slušně a taky s úctou. Občas by si měli před dětmi poděkovat, žádat slůvkem „prosím tě.“ Tím dávají dětem vklad do jejich budoucího života a manželství. A tohle, zdá se, Pavel podcenil.

Když se vrátil, všichni čekali, že bude debata pokračovat. Dočkali se. I když jen Alena a Pavel měli vlastní děti, problém, nebo spíše konfrontace zaujala i zbývající dva účastníky debaty.

Alena chtěla pokračovat v debatě o nezdravých rodinných poměrech a jejich důsledcích.

Posbírala v myšlenkách rozhovory se svými klienty a pacienty. Pak se najednou rozhodla převést řeč trochu jinam, tedy do přímo tragických případů:

„Někdy se v praxi setkávám s dětskými sebevraždami nebo nepovedenými pokusy o sebevraždu. Děti jsou někdy vystavené nebezpečným situacím. Podívejte se zítra na náš hotel,“ ukázala směrem, kde se měla nacházet její obdélníková kostka. „Je poměrně vysoký. Pokud by se někdo rozhodl nějakou svízelnou situaci řešit ukončením života, tak to má jisté. S něčím takovým jsem se setkala.“

„Ani ta hloubka, co má pod sebou, takového člověka neodradí?“ zeptal se Ivan.